

Nr 289.

Av herr **Rahmn** och herr **Wangson, Otto**, om inrättande av en
hovrätt med säte i Göteborg.

Föregående års riksdag beslöt i enlighet med Kungl. Maj:ts propositioner nr 158 och nr 159 inrättandet under nästkommande budgetår av en hovrätt i Umeå för Västerbottens och Norrbottens län. Därmed har ett första steg tagits till förverkligande av det mångåriga önskemålet att göra hovrätterna mera lättillgängliga för den rättssökande allmänheten. Ett snart fortsättande på den inslagna vägen betingas ej endast av det önskvärda i att nämnda syfte ytterligare realiserar utan också av angelägenheten att förbereda den processreform, som om några år torde vara färdig att genomföras.

Processkommissionen har i sitt 1926 avgivna betänkande angående rättegångsväsendets ombildning uttalat, att en muntlig procedur icke kan genomföras vid hovrätterna med mindre dessa äro så förlagda, att den rättssökande allmänheten får vida lättare att komma i omedelbar beröring med domstolen än nu är fallet. Av ekonomiska och andra skäl kunde dock hovrätterna ej göras alltför talrika. Vid övervägande av olika på frågan inverkan synpunkter hade kommissionen antagit, att den för våra förhållanden lämpligaste organisationen skulle ernås, om hovrätternas antal bestämdes till lägst sju, högst nio. Enligt bådadera utav tvenne av kommissionen uppställda alternativ skulle en hovrätt förläggas i Göteborg. Denna hovrätts område skulle omfatta enligt det förra alternativet Hallands, Göteborgs och Bohus samt Älvsborgs län, enligt det senare nämnda län samt Värmlands län.

I propositionen nr 80 till 1931 års riksdag angående huvudgrunderna för en rättegångsreform uttalade departementschefen, att det med hänsyn till såväl den enskildes som det allmännas kostnader vore av stor vikt, att hovrätterna i högre grad än för det dåvarande vore fallet erhöles en lokal förläggning. Antalet hovrätter torde enligt departementschefens mening icke böra överstiga sju eller sättas lägre än till fem. Departementschefen utginge härvid från att ur Svea hovrätt borde utbrytas åtminstone en norrländsk hovrätt samt att en västsvensk hovrätt inrättades i Göteborg.

I fråga om övergången till den nya rättegångsordningen anförde departementschefen, att ehuru det föreslagna nya förfarandet såvitt anginge tiden för dess införande måste behandlas som en enhet, det vore av vikt att, sedan grunderna för detsamma blivit i huvudsak godkända, alla åtgärder vidtoges, som kunde förmedla övergången till den nya ordningen. Under det att arbetet med den allmänna rättegångsreformen påginge, borde alltså till övervägande och avgörande upptagas sådana förslag till partiella reformer, som vore ägnade att underlätta det nya rättegångsskickets införande och tillika kunde utan olägenhet inpassas i den bestående ordningen. Frågan om de ytterligare åtgärder, som påkallades i anledning av lagstiftningens genomförande, borde uppenbarligen regleras i samband med dennas antagande.

Bland de frågor, vilka borde upptagas till slutlig behandling före den nya lagstiftningens antagande stode i förgrunden bl. a. spørgsmålet om uppdelning av hovrätterna. Härom yttrade departementschefen:

Såsom jag redan framhållit kräves för anordnande av muntlig förhandling i hovrätterna, att dessa erhålla en mera lokal förläggning. Antalet hovrätter har synts mig böra vara lägst fem och högst sju. En uppdelning synes sålunda böra ske av Svea och Göta hovrätter. Uppenbarligen måste denna delning vara genomförd och de nya hovrätterna kunna träda i verksamhet vid den tid, då den nya förhandlingsordningen skall tillämpas. Med hänsyn härtill torde det vara lämpligt, att åtgärder snarast möjligt vidtagas för en delning av nämnda hovrätter. Härigenom vinnes, att de nybildade hovrätterna hunnit så att säga komma i gång och organisationen kunnat erhålla ökad stadga, innan det nya rättegångsskicket träder i kraft. Genom vidtagande i förväg av denna förändring torde övergången till den nya ordningen i hög grad underlättas.

Ehuru sålunda en uppdelning av hovrätterna är påkallad företrädesvis av hänsyn till den blivande rättegångsreformen, får det ej förbises, att skäl tala för en dylik delning även under nu gällande rättegångsordning. Visserligen har gjorts gällande, att med det för närvarande tillämpade skriftliga förfarandet i överrätterna det vore för parterna jämförelsevis likgiltigt var dessa äro belägna. En utflyttning av hovrätterna torde dock få anses i andra hänseenden medföra vissa fördelar. Dessa fördelar ha närmare utvecklats vid den tidigare behandlingen av frågan om upprättande av en hovrätt för de fyra nordligaste länen, och det torde icke vara nödvändigt, att nu ingå härpå. Jag vill endast erinra om vikten av att hovrättens ledamöter erhålla tillfälle att leva och verka under de förhållanden, som i viss utsträckning sätta sin prägel på de till hovrätten fullföljda målen, samt om de svårigheter, som äro förenade med ledningen av ett verk av Svea hovrätts storlek. Beaktas bör även, att statsmakterna i princip uttalat sig för upprättande av en norrländsk hovrätt redan före genomförandet av en rättegångsreform.

Med hänsyn till det anförda finner jag lämpligt att, därest riktlinjerna för rättegångsreformen vinna riksdagens bifall, utredning snarast igångsättes rörande det antal hovrätter, som påkallas av ett reformerat förfarande, och om hovrätternas förläggning. Det ligger i sakens natur, att jag icke i frågans nuvarande läge kan intaga en bestämd ståndpunkt till därmed sammanhängande spørsmål. Dock synes som jag redan berört uppenbart, att en hovrätt hör hava sitt säte i Göteborg och att åtminstone en hovrätt bör förläggas till Norrland.

I likalydande motioner, nr 214 i första kammaren av herr Reuterskiöld m. fl. och nr 360 i andra kammaren av herr Lindgren, förordades, att antalet hovrätter måtte bestämmas till nio.

Särskilda utskottet biträdde i allt väsentligt propositionens ståndpunkt såväl i fråga om hovrätternas uppdelning som beträffande övergången till den nya rättegångsordningen. I sistnämnda hänseende anförde utskottet, att det syntes lämpligt att frågan om uppdelningen av Svea och Göta hovrätter snarast toges under omprövning. — Riksdagen anslöt sig till utskottets uttalanden i nu berörda delar.

Såsom av det anförda framgår, har riksdagen redan för fem år sedan uttalat sig för att frågan om uppdelning av Göta hovrätt snarast toges under omprövning. Då något förslag i detta avseende ännu icke framkommit, vilja vi härmed rikta riksdagens uppmärksamhet på nämnda spørsmål. Det torde vara uppenbart och har under alla föregående utredningar rörande pro-

cessuella organisationsfrågor utan meningsskiljaktighet antagits, att en hovrätt bör förläggas till Göteborg, rikets främsta handels- och sjöfartsstad. Att så icke redan för länge sedan skett har varit till men ej blott för näringsliv och samhällsutveckling i västra Sverige utan ock för rättskipningen, som fått umbära den stimulerande och befruktande kontakten med rikt pulserande ekonomiskt liv. Det finnes efter riksdagens nyss nämnda ståndpunktstagande icke någon anledning att längre dröja med inrättandet av en hovrätt i nämnda stad. Frågan om beredande av lämplig lokal för hovrätten har sedan en längre tid varit föremål för en från stadens sida igångsatt utredning, vilken snart torde lämna definitivt resultat.

Det enda spörsmål som härvidlag synes kunna vara föremål för någon tvekan rör omfattningen av den blivande hovrättens jurisdiktionsområde. Enligt vår mening är den naturliga och ändamålsenliga lösningen att dela Göta hovrätts nuvarande område i två ungefär lika stora hälfter, omfattande den ena Östergötland och Småland med Öland, den andra de fyra västra landskapen. Dessa senare bilda en naturlig enhet kring Göteborg som centrum. Däremot torde ej böra ifrågakomma att till detta hovrättsområde föra Värmlands län, vilket närmare sammanhänger med det övriga Svealand, särskilt dettas västra del, och till sin ekonomiska och sociala struktur mera liknar detta. Svea hovrätts område — fränsett Västerbottens och Norrbottens län — synes lämpligen böra uppdelas på tre hovrätter, varav en för nedre Norrland och en för västra Svealand. Genom en sådan organisation skulle uppkomma sju hovrätter, det av processkommissionen angivna minimiantalet vid muntlig processordning, av vilka de fem sydligare bleve tämligen jämnstora, de två nordligare helt naturligt på grund av den glesare bebyggelsen mindre. En såvitt möjligt jämn fördelning av rättskipningsorganen på rikets olika delar utan olämplig koncentration till huvudstaden bleve därav följden. Härtill kommer att en tudelning av Göta hovrätt organisatoriskt är mycket enklare att genomföra, därest en samtidig sönderstyckning av Svea hovrätts område undvikas. Intet mera torde härutinnan vara erforderligt än att överflytta två av Göta hovrätts nuvarande fyra divisioner till Göteborg med tillfogande av viss för den nya hovrättens självständiga verksamhet erforderlig personal.

Med anledning av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till nästa riksdag om inrättande i Göteborg av en hovrätt för Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs och Skaraborgs län.

Stockholm den 15 januari 1936.

Gösta Rahmn.

Otto R. Wangson.

